

Fișă tematică comună

Mandatul european de arestare și drepturile fundamentale Jurisprudența CEDO și CJUE

(Ultima actualizare: 31.08.2024)

Această fișă tematică a fost întocmită de grefa Curții Europene a Drepturilor Omului („CEDO”)¹ și Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene („FRA”) în cadrul unui efort de colaborare pentru a evidenția jurisprudența în anumite domenii în care dreptul Uniunii Europene („UE”) și cel al Convenției europene a drepturilor omului („Convenția europeană” sau „Convenția”) interacționează.

I. Mandatul european de arestare

Mandatul european de arestare (MEA) a fost instituit în temeiul [Deciziei-cadru 2002/584/JAI](#) din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre („Decizia-cadru”)². Decizia-cadru a intrat în vigoare în 2004, înlocuind sistemul de extrădare multilateral întemeiat pe Convenția europeană privind extrădarea³. MEA este o decizie judiciară emisă de un stat membru (stat emitent) adresată autorităților judiciare ale unui alt stat membru (stat de executare) în vederea arestării și a predării unei persoane căutate, pentru efectuarea urmăririi penale sau în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță privative de libertate⁴.

Bazându-se pe principiile recunoașterii și încrederii reciproce între statele membre, autoritățile de executare ar trebui, în principiu, să execute MEA, respectiv să aresteze și să predea o persoană căutăată⁵. Cu toate acestea, Decizia-cadru nu are ca efect modificarea obligației de respectare a drepturilor fundamentale și a principiilor juridice fundamentale, astfel cum sunt recunoscute în art. 6 din Tratatul privind Uniunea Europeană și reflectate în Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene („Carta”)⁶.

Recunoscând aplicabilitatea art. 47 din Cartă, legiuitorul UE a inclus procedurile privind MEA în setul de directive privind drepturile procedurale ale persoanelor suspectate și acuzate (așa-numita [Foaie de parcurs în cadrul procedurilor penale](#)).

¹ Conținutul acestei fișe tematice nu obligă Curtea.

Prezenta traducere este publicată cu acordul Consiliului Europei și al Curții Europene a Drepturilor Omului și reprezintă responsabilitatea exclusivă a Institutului European din România.

² Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (JO L 190, p. 1).

³ Convenția europeană privind extrădarea, deschisă spre semnare la Paris la 13 decembrie 1957.

⁴ Art. 1 alin. (1) din Decizia-cadru.

⁵ Considerentele (2), (6) și (10) și art. 1 alin. (2) din Decizia-cadru.

⁶ Considerentul (12) și art. 1 alin. (3) din Decizia-cadru. De remarcat că, în conformitate cu art. 6 alin. (1) din Tratatul privind Uniunea Europeană, Carta are aceeași valoare juridică cu cea a tratatelor UE. Pentru mai multe detalii privind drepturile fundamentale ale persoanelor căutate, a se vedea: [European Arrest Warrant proceedings – Room for improvement to guarantee rights in practice](#), Agenția pentru Drepturi Fundamentale a UE (FRA), 2024.

II. Interacțiunea dintre MEA și Convenția europeană: principiile Convenției

Statele părți la Convenție sunt supuse, chiar și atunci când aplică dreptul Uniunii, obligațiilor pe care și le-au asumat liber prin aderarea la Convenție⁷. Aceste obligații trebuie apreciate însă în cadrul prezumției pe care CEDO a stabilit-o în hotărârea [Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi împotriva Irlandei](#)⁸, a dezvoltat-o în hotărârea [Michaud împotriva Franței](#)⁹ și a aplicat-o MEA¹⁰.

În conformitate cu principiile stabilite în hotărârile citate anterior, se aplică prezumția că un stat respectă cerințele Convenției atunci când nu face altceva decât să execute obligațiile legale care decurg din calitatea sa de membru UE, cu condiția să fi fost desfășurat întregul potențial al mecanismului de control al respectării drepturilor fundamentale prevăzut de dreptul Uniunii¹¹. Totuși, această prezumție poate fi răsturnată dacă, în circumstanțele unei anumite cauze, CEDO consideră că protecția drepturilor garantate de Convenție a fost vădit deficitară¹².

CEDO consideră că crearea unui spațiu de libertate, securitate și justiție în Europa și adoptarea mijloacelor necesare în acest scop sunt legitime în principiu în temeiul Convenției¹³. În consecință, sistemul MEA nu este, în opinia sa, în mod inerent incompatibil cu Convenția¹⁴. Prin urmare, CEDO ia în considerare obiectivul de eficiență al mecanismului de recunoaștere reciprocă, ce constituie esența MEA. Cu toate acestea, trebuie să verifice dacă acesta nu se aplică „în mod automat și mecanic” în detrimentul drepturilor fundamentale¹⁵.

Astfel, în cazul în care instanțele unui stat membru UE sunt sesizate să aplice un mecanism de recunoaștere reciprocă instituit de dreptul Uniunii, precum cel prevăzut pentru executarea unui MEA emis de un alt stat membru UE, și în cazul absenței oricărei insuficiențe vădite a drepturilor protejate de Convenție, acestea vor da efect deplin acestui mecanism¹⁶. În schimb, în cazul în care li se prezintă un capăt de cerere serios și întemeiat în cadrul căruia se pretinde că există o „vădită insuficiență” a protecției unui drept garantat de Convenție și că dreptul Uniunii nu reușește să remedieze această insuficiență, instanțele nu pot renunța la examinarea capătului de cerere pentru simplul motiv că acestea aplică dreptul Uniunii¹⁷. În astfel de cauze, acestea trebuie să citească și să aplice normele dreptului Uniunii în conformitate cu Convenția¹⁸.

III. Jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) și a CEDO cu privire la MEA

A. Obligația procedurală pozitivă de cooperare (art. 2 din Convenție / art. 2 din Cartă)

⁷ [Avotiņš împotriva Letoniei](#) (MC), nr. 17502/07, pct. 101, 23 mai 2016.

⁸ [Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi împotriva Irlandei](#) (MC), nr. 45036/98, CEDO 2005-VI.

⁹ [Michaud împotriva Franței](#), nr. 12323/11, CEDO 2012.

¹⁰ [Bivolaru și Moldovan împotriva Franței](#), nr. 40324/16 și 12623/17, 25 martie 2021

¹¹ [Avotiņš](#), citată anterior, pct. 105.

¹² [Michaud](#), citată anterior, pct. 103.

¹³ [Avotiņš](#), citată anterior, pct. 113.

¹⁴ [Pirozzi împotriva Belgiei](#), nr. 21055/11, pct. 60, 17 aprilie 2018.

¹⁵ [Avotiņš](#), citată anterior, pct. 116.

¹⁶ [Bivolaru și Moldovan](#), citată anterior, pct. 102.

¹⁷ [Avotiņš](#), citată anterior, pct. 116.

¹⁸ [Pirozzi](#), citată anterior, pct. 64, și [Bivolaru și Moldovan](#), citată anterior, pct. 103.

CEDO, [Romeo Castaño împotriva Belgiei](#), nr. 8351/17, 9 iulie 2019

În fapt – Tatăl reclamanților a fost ucis în timpul unui atac comis în Spania de o unitate de comando care pretindea că aparține organizației teroriste ETA. N.J.E., suspectată că ar fi fost implicată în omor, a fugit și s-a stabilit în Belgia. Trei MEA prin care se solicita predarea lui N.J.E. în vederea urmăririi penale au fost emise de un judecător de instrucție spaniol și trimise autorităților belgiene în 2004, 2005 și 2015. Instanțele belgiene au refuzat să execute aceste MEA pentru motivul că existau motive întemeiate de a crede că executarea lor ar încălca drepturile fundamentale ale lui N.J.E.

În drept – Art. 2 (aspect procedural): Reclamanții s-au plâns de faptul că refuzul autorităților belgiene de a executa MEA împiedica autoritățile spaniole să efectueze urmărirea penală a lui N.J.E., ceea ce în opinia acestora constituia o încălcare a obligației procedurale prevăzute la art. 2 din Convenție.

CEDO a constatat că riscul ca N.J.E. să fie supusă unor tratamente inumane ori degradante din cauza condițiilor de detenție din Spania ar putea constitui un motiv legitim de refuz al executării MEA. Însă un astfel de risc trebuie să aibă un temei factual suficient. În speță, instanțele belgiene și-au întemeiat în esență constatările pe rapoarte internaționale, fără a efectua o examinare detaliată și actualizată și fără a încerca să identifice un risc real și individualizat. În consecință, refuzul de executare a MEA nu a avut un temei factual suficient. CEDO a concluzionat că Belgia nu și-a îndeplinit obligația de cooperare care decurge din aspectul procedural al art. 2 din Convenție. Totuși, a clarificat faptul că acest lucru nu înseamnă că Guvernul belgian este obligat să execute MEA emis de autoritățile spaniole și nu diminuează în niciun fel obligația autorităților belgiene de a verifica dacă N.J.E. nu ar fi expusă unui risc de tratamente contrare art. 3 din Convenție dacă ar fi predată autorităților spaniole.

Concluzie – Încălcarea art. 2 din Convenție

CEDO, [Gray împotriva Germaniei](#), nr. 49278/09, 22 mai 2014

În fapt – Tatăl reclamanților a decedat în Regatul Unit ca urmare a unei greșeli medicale comise de un medic german. Autoritățile britanice și germane au început urmărirea penală față de medicul respectiv. O instanță din Regatul Unit a emis un MEA împotriva medicului, dar autoritățile germane au refuzat să îl execute cu motivarea că medicul fusese între timp condamnat de autoritățile germane pentru aceleași infracțiuni. În consecință, s-a dispus încetarea urmăririi penale în Regatul Unit.

În drept – Art. 2 (aspect procedural): Reclamanții s-au plâns în special de faptul că autoritățile germane au refuzat extrădarea medicului în Regatul Unit pentru a fi judecat acolo.

CEDO a constatat că procedura penală desfășurată în Germania a permis organelor de urmărire penală să identifice cauza decesului tatălui reclamanților și să stabilească responsabilitatea medicului. A considerat că, în realitate, reclamanții se plâneau de faptul că medicul a fost condamnat în Germania, nu în Regatul Unit, unde pedeapsa ar fi putut fi mai severă. Cu toate acestea, aspectul procedural al art. 2 din Convenție nu implică un drept sau o obligație de a asigura o anumită pedeapsă în temeiul dreptului intern al unui anumit stat. În plus față de procedura penală, alte cercetări care au fost în măsură să îndeplinească cerința procedurală prevăzută la art. 2 au fost efectuate de autoritățile germane în cauza respectivă.

Concluzie – Neîncălcarea art. 2 din Convenție

B. Riscul de tratamente inumane ori degradante (art. 3 din Convenție / art. 4 și 19 din Cartă)

CEDO, *Bivolaru și Moldovan împotriva Franței*, nr. 40324/16 și 12623/17, 31 mai 2022

În fapt – Autoritățile franceze au executat două MEA și i-au predat pe reclamânți (ambii resortisanți români, dintre care unul era recunoscut ca refugiat în Suedia) autorităților române în scopul executării pedepselor cu închisoarea la care fuseseră condamnați în România.

În drept – Art. 3: Reclamânții au susținut că predarea lor către autoritățile române în temeiul MEA a avut ca efect o încălcare a art. 3 din Convenție pentru motivul că aceasta i-a expus la tratamente inumane și degradante din cauza condițiilor de detenție din penitenciarele respective.

1. Al doilea reclamant

CEDO a verificat dacă prezumția de protecție echivalentă se aplica în speță. A considerat că, astfel cum a fost interpretată de CJUE, obligația prevăzută de Decizia-cadru de a refuza executarea unui MEA atunci când există un risc real și individualizat de a fi supune o persoană unor condiții de detenție inumane ori degradante în statul emitent (în speță, România) nu oferă statului de executare o marjă de manevră autonomă. Neexistând nicio dificultate serioasă în ceea ce privește interpretarea Deciziei-cadru cu privire la acest aspect, nu era necesară o hotărâre preliminară a CJUE pentru a îndeplini a doua condiție de aplicare a prezumției de protecție echivalentă. CEDO a concluzionat că prezumția de protecție echivalentă se aplică în cauza respectivă.

În aceste condiții, CEDO a considerat că în speță s-a stabilit existența unui risc real de încălcare a art. 3. În primul rând, condițiile de detenție în ceea ce privește spațiul personal determinau o puternică prezumție de încălcare a art. 3 din Convenție. În al doilea rând, celelalte aspecte ale condițiilor de detenție au fost descrise în limbaj stereotipizat de către autoritățile române și nu au făcut parte din evaluarea autorității franceze. În al treilea rând, recomandarea că reclamantul ar trebui, dacă este cazul, să fie cazat într-o instituție care oferă condiții identice, dacă nu chiar mai bune decât instituția statului de executare nu era suficientă pentru a exclude un risc real de tratamente inumane ori degradante, întrucât nu permitea evaluarea acestui risc în raport cu o anumită instituție, iar informațiile de care dispuneau autoritățile franceze sugerau că numeroase penitenciare nu ofereau condiții de detenție compatibile cu standardele CEDO. CEDO a concluzionat că protecția drepturilor fundamentale a fost vădit deficitară, astfel încât prezumția de protecție echivalentă a fost răsturnată. În consecință, Curtea a constatat o încălcare a art. 3 din Convenție în privința celui de-al doilea reclamant.

Concluzie: Încălcarea art. 3 din Convenție în privința celui de-al doilea reclamant

2. Primul reclamant

a) Consecințele statutului de refugiat al reclamantului

Întrucât instanța franceză a refuzat să sesizeze CJUE cu o cerere de decizie preliminară, deși exista o problemă reală și gravă în ceea ce privește protecția drepturilor fundamentale prin dreptul Uniunii și relația acestuia cu protecția acordată de Convenția privind statutul refugiaților (1951), problemă pe care CJUE nu o mai examinase anterior, CEDO a considerat că prezumția de protecție echivalentă nu se aplică.

În opinia CEDO, faptul că autoritățile suedeze i-au acordat reclamantului statut de refugiat a arătat că, la momentul acordării acestui statut, autoritățile respective au considerat că existau suficiente probe că reclamantul risca să fie persecutat în țara sa de origine, dar acest lucru nu implica în sine o încălcare a art. 3 din Convenție de către statul de executare în cazul predării către statul emitent. CEDO a constatat că statul de executare trebuie, atunci când ia o decizie, să evalueze dacă reclamantul este expus sau nu unui risc de tratamente inumane ori degradante în cazul predării. A

considerat că nu a existat un temei factual suficient pentru a stabili existența unui risc real de persecuție care să constituie o potențială încălcare a art. 3 din Convenție și pentru a refuza executarea MEA pentru acest motiv.

b) Condițiile de detenție în statul emitent

Urmând același raționament ca în cauza celui de-al doilea reclamant, CEDO a considerat că prezumția de protecție echivalentă se aplică acestui aspect al capătului de cerere. Cu toate acestea, a constatat că probele furnizate de reclamant nu justificau o examinare mai aprofundată și că nu se putea stabili un risc real de încălcare a art. 3 din Convenție. Prin urmare, protecția drepturilor fundamentale acordată de autoritatea judiciară de executare nu a fost afectată, în speță, de o vădită deficiență de natură să răstoarne prezumția de protecție echivalentă.

Concluzie – Neîncălcarea art. 3 din Convenție în privința primului reclamant

CEDO, *Ignaua și alții împotriva Regatului Unit* (dec.), nr. 46706/08, 13 martie 2014

În fapt – Cauza avea ca obiect executarea în Regatul Unit a MEA emise de autoritățile italiene împotriva reclamanților.

În drept – Art. 3: Reclamanții s-au plâns că executarea MEA i-a expus unui risc real de îndepărtare ulterioară în Tunisia, unde ar fi expuși riscului de a fi supuși torturii și unor tratamente inumane și degradante contrare art. 3 din Convenție.

CEDO a considerat că predarea reclamanților către o țară intermediară, care era de asemenea un stat contractant, nu a adus atingere responsabilității statului de executare de a se asigura că reclamanții nu sunt expuși unui tratament contrar art. 3 din Convenție dacă sunt predați autorității emitente. Riscul expulzării în Tunisia de către autoritățile italiene trebuia să fie apreciat în raport cu faptele cunoscute în momentul predării reclamanților. În opinia CEDO, ar trebui să se acorde o anumită importanță încrederii reciproce care stă la baza cooperării polițienești și judiciare între statele membre UE. Aceasta reflecta propria prezumție generală a CEDO că statele contractante ale Consiliului European își vor îndeplini obligațiile de drept internațional. În circumstanțele specifice ale cauzei, CEDO a constatat că reclamanții nu au prezentat dovezi care să răstoarne prezumția că autoritățile italiene își vor respecta obligațiile prevăzute de Convenție.

Concluzie – Inadmisibilă (în mod vădit nefondată)

CJUE, hotărârea din 5 aprilie 2016, *Aranyosi și Căldăraru*, C-404/15 și C-659/15 PPU, EU:C:2016:198

În fapt – În cauza C-404/15, un judecător de instrucție de la o instanță din Ungaria a emis două MEA împotriva unui resortisant maghiar, pentru efectuarea urmăririi penale în Ungaria. În cauza C-659/15 PPU, o instanță din România a emis un MEA împotriva unui resortisant român în scopul executării unei pedepse de un an și 8 luni de închisoare pentru conducerea pe drumurile publice a unui autovehicul fără permis de conducere. Întrucât ambele persoane în cauză au fost găsite în Germania, a revenit autorităților germane sarcina de a examina dacă MEA ar trebui executate.

Tribunalul Regional Superior din Bremen (Germania) a constatat că condițiile de detenție la care ar putea fi supuse persoanele în cauză în penitenciarele din Ungaria și, respectiv, România încălcă drepturile fundamentale, în special art. 4 din Cartă. Prin urmare, instanța germană a trimis cauza la CJUE și a întrebat dacă, în astfel de circumstanțe, executarea MEA ar putea sau ar trebui să fie

refuzată sau condiționată de obținerea de informații din partea statului membru emitent, astfel încât autoritatea de executare să se convingă că condițiile de detenție sunt conforme cu drepturile fundamentale.

În drept – CJUE a reiterat faptul că interzicerea absolută a tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante face parte din drepturile fundamentale protejate de dreptul Uniunii. Rezultă că, atunci când autoritatea judiciară de executare dispune de elemente care atestă un risc real privind aplicarea unor tratamente inumane sau degradante persoanelor deținute în statul membru emitent, este ținută să aprecieze existența riscului respectiv atunci când trebuie să decidă cu privire la predarea persoanei vizate. Cu toate acestea, CJUE a subliniat că în cazul existenței unui risc ca urmare a condițiilor generale de detenție în statul membru emitent, constatarea acestui risc nu poate duce, în sine, la refuzul executării mandatului. Este necesar să se dovedească existența unor motive serioase și întemeiate de a crede că persoana vizată se va confrunta efectiv cu acest risc ca urmare a condițiilor detenției sale avute în vedere. Pentru a aprecia existența acestui risc, CJUE a indicat că autoritatea însărcinată cu executarea mandatului trebuie să solicite autorității emitente furnizarea de urgență a oricărei informații suplimentare necesare în ceea ce privește condițiile de detenție. În cazul în care, având în vedere informațiile furnizate, precum și orice alte informații de care dispune, autoritatea judiciară de executare constată că există în privința persoanei care face obiectul mandatului un risc real de tratament inuman sau degradant, executarea mandatului respectiv trebuie să fie amânată până la obținerea informațiilor suplimentare care îi permit să înlăture existența unui asemenea risc. În cazul în care existența acestui risc nu poate fi înlăturată într-un termen rezonabil, autoritatea respectivă trebuie să decidă dacă este necesar să pună capăt procedurii de predare.

CJUE, hotărârea din 25 iulie 2018, [Generalstaatsanwaltschaft \(Condițiile de detenție din Ungaria\)](#), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589

În fapt – O instanță maghiară a emis un MEA împotriva unui resortisant maghiar în scopul executării, în Ungaria, a unei pedepse privative de libertate. Întrucât persoana în cauză a fost găsită în Germania, autorităților germane le-a revenit sarcina de a examina MEA.

Tribunalul Regional Superior din Bremen (Germania) a întrebat dacă, având în vedere condițiile de detenție care prevalează în Ungaria, persoana în cauză ar putea fi predată autorităților maghiare. Aceasta a considerat că dispune de elemente care demonstrează existența unor deficiențe sistemice sau generalizate ale condițiilor de detenție în Ungaria, astfel încât există riscul ca persoana căutată să sufere un tratament inuman sau degradant, în sensul art. 4 din Cartă.

În drept – CJUE a constatat, în primul rând, că, chiar în cazul în care statul membru emitent prevede căi de atac care permit controlul legalității condițiilor de detenție din perspectiva drepturilor fundamentale, autoritățile judiciare de executare rămân obligate să efectueze o analiză individuală a situației fiecărei persoane în cauză, pentru a se asigura că decizia lor privind predarea acestei persoane nu o va expune, ca urmare a condițiilor menționate, unui risc real de a suferi un tratament inuman sau degradant.

În al doilea rând, CJUE a reiterat că autoritățile judiciare de executare chemate să decidă cu privire la predarea unei persoane care face obiectul unui MEA trebuie să aprecieze, în mod concret și precis, dacă, în împrejurările speței, există un risc real că această persoană va fi supusă, în statul membru emitent, unui tratament inuman sau degradant. În această privință, a precizat că

autoritățile respective sunt ținute să examineze doar condițiile de detenție în penitenciarele în care urmează în mod concret ca persoana respectivă să fie deținută.

În al treilea rând, CJUE a statuat că autoritatea judiciară de executare trebuie să verifice doar condițiile de detenție concrete și precise a persoanei în cauză. Astfel, aspecte cum ar fi printre altele practicarea unui cult, posibilitatea de a fuma, modalitățile de curățare a hainelor, precum și instalarea de gratii sau de persiene la ferestrele celulelor reprezintă aspecte ale detenției fără o relevanță evidentă, la prima vedere. În orice caz, o autoritate judiciară de executare care a considerat necesar să solicite autorității judiciare emitente furnizarea de urgență a oricărei informații suplimentare în ceea ce privește condițiile de detenție trebuia să se asigure că numărul și domeniul de aplicare al întrebărilor sale nu duce la paralizarea funcționării MEA.

În al patrulea rând, atunci când autoritatea judiciară emitentă a furnizat asigurări că persoana în cauză nu va suferi un tratament inuman sau degradant ca urmare a condițiilor sale concrete și precise de detenție, autoritatea judiciară de executare, având în vedere încrederea reciprocă care trebuie să existe între autoritățile judiciare ale statelor membre și pe care se întemeiază sistemul MEA, trebuia să se bazeze pe această asigurare, cel puțin în absența oricărui element precis care să permită să se considere că condițiile de detenție existente în cadrul unui centru de detenție determinat sunt contrare interzicerii tratamentului inuman și degradant. În cazul în care o astfel de asigurare nu a fost emisă de o autoritate judiciară, garanția pe care o reprezintă trebuie să fie determinată pe baza unei aprecieri globale a tuturor elementelor aflate la dispoziția autorității judiciare de executare.

În această cauză, CJUE a constatat că predarea persoanei căutate către autoritățile maghiare pare permisă, în conformitate cu dreptul său fundamental de a nu fi supus tratamentelor inumane sau degradante – ceea ce revine însă în sarcina instanței de trimitere să verifice.

CJUE, hotărârea din 15 octombrie 2019, [Dorobanțu](#), C-128/18, EU:C:2019:857

În fapt – Litigiul principal privea executarea, în Germania, a unui MEA emis de o instanță română împotriva unui resortisant român. O instanță germană, în calitate de autoritate de executare a respectivului MEA, a solicitat să se stabilească criteriile care trebuie reținute pentru a aprecia dacă condițiile de detenție la care ar fi supus acest resortisant în cazul predării către autoritățile române sunt conforme cu cerințele de la art. 4 din Cartă.

În drept – CJUE a statuat că, atunci când autoritatea judiciară de executare dispune de elemente obiective, fiabile, precise și actualizate în mod corespunzător care atestă existența unor deficiențe sistemice sau generalizate ale condițiilor de detenție în cadrul penitenciarelor din statul membru emitent, aceasta trebuie să țină seama de ansamblul aspectelor materiale relevante ale condițiilor de detenție din penitenciarul în care urmează în mod concret să fie încarcerată această persoană. Această apreciere nu se limitează la controlul insuficiențelor vădite. În scopul verificării condițiilor de detenție din penitenciarul în care urmează în mod concret să fie încarcerată persoana vizată, autoritatea judiciară de executare trebuie să solicite autorității judiciare emitente informațiile pe care le consideră necesare și trebuie să se bazeze, în principiu, pe asigurările furnizate de această din urmă autoritate, în lipsa unor elemente precise care să permită să se considere că condițiile de detenție încalcă art. 4 din Cartă.

CJUE a statuat, de asemenea, că posibilitatea unui control jurisdicțional efectuat *a posteriori* al condițiilor de detenție în statul membru emitent ar putea fi luată în considerare de autoritățile judiciare de executare cu ocazia aprecierii globale a condițiilor în care urmează să fie deținută o persoană care face obiectul unui MEA. Cu toate acestea, autoritatea judiciară de executare nu poate înlătura existența unui risc real de tratament inuman sau degradant pentru simplul motiv că

persoana în cauză dispune, în statul membru emitent, de o cale de atac care îi permite să conteste condițiile detenției sale sau că există, în acest stat membru, măsuri legislative sau structurale menite să consolideze controlul condițiilor de detenție.

În ultimul rând, CJUE a statuat că constatarea de către autoritatea judiciară de executare a existenței unor motive serioase și temeinice de a crede că, în urma predării sale statului membru emitent, persoana vizată va fi expusă unui astfel de risc, ca urmare a condițiilor de detenție care predomină în penitenciarul în care urmează în mod concret să fie încarcerată, nu poate fi pusă în balanță, în scopul de a decide o astfel de predare, cu considerații legate de eficacitatea cooperării judiciare în materie penală, precum și de principiile încrederii și recunoașterii reciproce.

CJUE, hotărârea din 12 mai 2023, E. D. L. (Refuz motivat de boală), C-699/21, EU:C:2023:295

În fapt – Un MEA a fost emis împotriva unui rezident italian de către Tribunalul Municipal din Zadar (Croatia) în scopul efectuării urmăririi penale în Croatia. În baza unui raport de expertiză psihiatrică, Curtea de Apel din Milano (Italia), competentă să execute respectivul MEA, a constatat existența unei tulburări psihotice care necesită tratament medicamentos și psihoterapeutic, precum și un risc important de sinucidere în caz de încarcerare. Această instanță a considerat, pe de o parte, că executarea MEA ar întrerupe tratamentul persoanei în cauză și ar duce la o deteriorare a stării sale generale de sănătate, ale cărei efecte ar putea fi de o gravitate excepțională, sau chiar la un risc dovedit de sinucidere.

Întrucât Decizia-cadru nu include afecțiuni cronice cu durată potențial nedeterminată printre motivele de refuz de predare a unei persoane căutate, Curtea Constituțională a Italiei a solicitat CJUE să se pronunțe cu privire la modalitățile de atenuare a riscului de vătămare gravă a sănătății acestei persoane, care era susceptibilă să se deterioreze în mod semnificativ în cazul predării.

În drept – CJUE a reiterat faptul că autoritățile judiciare de executare pot refuza executarea unui MEA numai pentru motive care decurg din Decizia-cadru și că refuzul executării este conceput ca o excepție care trebuie să facă obiectul unei interpretări stricte. Într-adevăr, există o prezumție că îngrijirile și tratamentele oferite în statele membre pentru tratarea, printre altele, a unor afecțiuni grave, cronice și potențial ireversibile sunt adecvate. Cu toate acestea, atunci când există motive valabile, pe baza unor elemente obiective, pentru a considera că predarea unei persoane căutate riscă să îi pună în mod evident în pericol sănătatea, autoritatea judiciară de executare poate, în mod excepțional, să suspende temporar această predare. Această putere de apreciere trebuie să fie exercitată cu respectarea prevederilor Cartei, care interzice, printre altele, tratamentele inumane și degradante. Rezultă că autoritatea judiciară de executare, într-o situație în care concluzionează, în lumina elementelor obiective de care dispune, că există motive serioase și întemeiate de a crede că predarea persoanei căutate, grav bolnave, ar expune-o unui risc real de reducere semnificativă a speranței sale de viață sau de deteriorare rapidă, semnificativă și iremediabilă a stării sale de sănătate, este obligată să amâne predarea. În astfel de cazuri, aceasta trebuie să solicite autorității judiciare emitente furnizarea oricărei informații referitoare la condițiile în care se intenționează efectuarea urmăririi penale împotriva persoanei respective sau deținerea acesteia. Dacă acest risc poate fi înlăturat pe baza asigurărilor furnizate de autoritatea judiciară emitentă, MEA va trebui să fie executat. Cu toate acestea, nu se poate exclude ca, în împrejurări excepționale, autoritatea judiciară de executare să ajungă la concluzia că, pe de o parte, în cazul predării către statul membru emitent, persoana căutată va fi expusă unui risc real de tratamente inumane sau degradante și că, pe de altă parte, acest risc nu poate fi înlăturat într-un termen rezonabil. În acest caz, autoritatea judiciară de executare trebuie să refuze executarea MEA. În schimb, dacă riscul menționat poate fi înlăturat într-un astfel de termen, o nouă dată a predării trebuie să fie convenită cu autoritatea judiciară emitentă.

C. Legalitatea privării de libertate (art. 5 din Convenție / art. 6 din Cartă)

CEDO, [Paci împotriva Belgiei](#), nr. 45597/09, 17 aprilie 2018

În fapt – Autoritățile belgiene au emis împotriva reclamantului, resortisant italian, un MEA care a fost executat de autoritățile italiene cu condiția ca reclamantul să fie returnat în Italia după audierea sa în vederea executării oricărei pedepse privative de libertate sau măsuri preventive aplicate acestuia în Belgia.

În drept – Art. 5 § 1: Reclamantul s-a plâns că detenția sa a devenit nelegală, întrucât nu a fost predat autorităților italiene imediat după încheierea cercetărilor.

CEDO a subliniat că sintagma „potrivit căilor legale”, în sensul art. 5 § 1 din Convenție, inclusiv în ceea ce privește „legalitatea” deținerii, cuprinde respectarea dreptului Uniunii. A constatat că interpretarea dreptului intern și a dreptului Uniunii de către instanțele naționale în sensul că predarea către statul de executare ar trebui să aibă loc numai după finalizarea procedurii în statul emitent nu poate fi caracterizată ca arbitrară sau vădit nerezonabilă. Având în vedere că nici reclamantul, nici autoritățile italiene nu au luat nicio măsură în vederea predării reclamantului, deși autoritățile belgiene au trimis mai multe adrese omologilor italieni, CEDO a constatat că menținerea în detenție a reclamantului după încheierea procedurii îndreptate împotriva sa nu a fost arbitrară, fiind justificată în temeiul art. 5 § 1.

Concluzie – Neîncălcarea art. 5 § 1 din Convenție

CEDO, [Giza împotriva Poloniei](#) (dec.), nr. 1997/11, 13 octombrie 2012

În fapt – Un MEA emis de autoritățile belgiene împotriva reclamantului, resortisant polonez, a fost executat de autoritățile poloneze cu condiția ca, ulterior procesului, acesta să fie trimis înapoi în Polonia pentru executarea pedepsei. Reclamantul a fost condamnat în Belgia la 20 de ani de închisoare și a fost predat Poloniei. Autoritățile poloneze au decis să nu aplice legea belgiană, în temeiul căreia reclamantul ar fi avut posibilitatea de a solicita liberarea condiționată după executarea unei treimi din durata totală a pedepsei închisorii, ci legea poloneză, care prevede că o astfel de cerere ar putea fi depusă numai după executarea a jumătate din durata pedepsei.

În drept – Art. 5 § 1: Problema era dacă transferul reclamantului în Polonia, cu riscul unei pedepse *de facto* mai lungi, a încălcat art. 5 din Convenție.

CEDO a constatat că exista în continuare legătura de cauzalitate necesară între condamnarea reclamantului în Belgia și privarea sa de libertate în Polonia. Posibilitatea unei durate mai lungi a pedepsei închisorii în statul de executare nu făcea în sine ca privarea de libertate să fie arbitrară, atâ timp cât această perioadă nu depășea durata pedepsei aplicate ca urmare a procesului penal din celălalt stat. În această cauză, durata totală a detenției nu putea depăși în niciun caz cei 20 de ani de închisoare la care reclamantul fusese condamnat în Belgia, astfel încât nu există nicio aparentă încălcare a drepturilor și libertăților garantate de Convenție.

Concluzie – Inadmisibilă (în mod vădit nefondată)

CEDO, West împotriva Ungariei (dec.), nr. 5380/12, 25 iunie 2019

În fapt – Reclamantul, resortisant britanic, a fost predat Ungariei de către autoritățile britanice în temeiul unui MEA în scopul efectuării urmăririi penale. Odată ajuns în Ungaria, arestarea sa provizorie în vederea predării către Finlanda în temeiul unui alt MEA a fost prelungită până la primirea consimțământului necesar din partea Regatului Unit pentru această predare.

În drept – Art. 5 § 1: Reclamantul s-a plâns în special de prelungirea arestării sale, deși termenul pentru predarea sa către Finlanda expirase.

CEDO a reiterat că sintagma „potrivit căilor legale”, în sensul art. 5 § 1 din Convenție, cuprinde respectarea dreptului Uniunii și că este în primul rând sarcina autorităților naționale, în special a instanțelor, să interpreteze și să aplice legislația internă, dacă este necesar în conformitate cu dreptul Uniunii. În această cauză, CEDO a considerat că interpretarea dată de instanțele maghiare dispoziției interne de punere în aplicare a Deciziei-cadru nu a fost nici arbitrară, nici nerezonabilă. Acest lucru a fost valabil în special având în vedere interpretarea dată ulterior de CJUE în cauza *Vilkas* (hotărârea din 25 ianuarie 2017, C-640/15, EU:C:2017:39). În consecință, CEDO a concluzionat că prelungirea arestării reclamantului a fost legală și că a urmărit un scop în concordanță cu art. 5 § 1 lit. f) din Convenție.

Concluzie – Inadmisibilă (în mod vădit nefondată)

CEDO, De Sousa împotriva Portugaliei (dec.), nr. 28/17, 7 decembrie 2021

În fapt – Cererea avea ca obiect privarea de libertate a reclamantei în Portugalia în temeiul unui MEA emis de autoritățile italiene în vederea predării sale în scopul executării pedepsei cu închisoarea care i-a fost aplicată în lipsă de către instanțele italiene. Reclamanta a stat în detenție timp de 10 zile, după care autoritățile italiene au retras MEA, iar reclamanta a fost pusă în libertate în aceeași zi.

În drept – Art. 5 § 1: Reclamanta a susținut că detenția sa nu a respectat cerințele art. 5 § 1 lit. f) în măsura în care nu ar avea dreptul la o nouă procedură în primă instanță sau la o nouă cale de atac în Italia.

CEDO a reiterat faptul că art. 5 § 1 lit. f) impune ca o procedură de extrădare să fie în curs și că, în cazul în care această procedură nu se desfășoară cu diligența necesară, detenția ar înceta să fie permisă în temeiul acestei dispoziții. În aceste condiții, în speță, CEDO nu a identificat niciun indiciu de rea-credință din partea autorităților portugheze. Din dosar reiese că autoritățile s-au străduit să aplice în mod corespunzător legislația națională și să respecte drepturile reclamantei. În ceea ce privește susținerea reclamantei referitoare la o denegare flagrantă de justiție, CEDO a observat că aceasta avea suficiente cunoștințe despre urmărirea penală și acuzațiile îndreptate împotriva sa și că desemnase un avocat care să o reprezinte. Prin urmare, nu rezultă că principiul recunoașterii reciproce a fost aplicat în detrimentul drepturilor sale fundamentale.

Concluzie – Inadmisibilă (în mod vădit nefondată)

CJUE, hotărârea din 16 iulie 2015, Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474

În fapt – În decembrie 2012, autoritățile din Regatul Unit au emis un MEA împotriva domnului Francis Lanigan în cadrul urmăririi penale declanșate în Regatul Unit pentru omor și deținerea unei arme de foc cu scopul punerii în pericol a vieții, infracțiuni care au fost săvârșite în Regatul Unit în

1998. Domnul Lanigan a fost arestat în temeiul MEA de către autoritățile irlandeze în ianuarie 2013. Cu această ocazie a declarat că nu consimte la predarea sa către autoritățile judiciare ale Regatului Unit și a fost încarcerat în așteptarea unei decizii privind predarea sa către aceste autorități.

Examinarea situației domnului Lanigan de către High Court a început, în cele din urmă, abia la 30 iunie 2014, în urma unei serii de amânări din cauza unor incidente de procedură. Examinarea dosarului a continuat până când domnul Lanigan a susținut, în decembrie 2014, că, întrucât au fost depășite termenele prevăzute în Decizia-cadru pentru adoptarea unei decizii privind executarea MEA (și anume 60 de zile de la arestarea sa, care puteau fi prelungite cu 30 de zile suplimentare), orice continuare a procedurii era interzisă. High Court a întreat CJUE dacă se poate pronunța în continuare cu privire la executarea MEA în pofida nerespectării acestor termene și dacă domnul Lanigan poate fi menținut în detenție, având în vedere că durata totală a detenției sale a depășit aceste termene.

În drept – În hotărârea sa, CJUE a constatat că, având în vedere, în special, caracterul central al obligației de a executa MEA și, pe de altă parte, absența oricărei indicații explicite în Decizia-cadru în ceea ce privește o limitare a validității în timp a acestei obligații, autoritățile naționale erau obligate să continue procedura de executare a mandatului și să se pronunțe cu privire la executarea mandatului, chiar și în cazul în care termenele alocate au fost depășite. Abandonarea procedurii în cazul depășirii termenelor ar fi contrară obiectivului de accelerare și simplificare a cooperării judiciare și ar încuraja tacticile de amânare.

În ceea ce privește menținerea în detenție a persoanei căutate, CJUE a considerat că Decizia-cadru nu prevede punerea în libertate a acelei persoane la expirarea termenelor. În plus, în măsura în care procedura de executare a MEA trebuie să continue după expirarea termenelor, o obligație generală și necondiționată de punere în libertate a acestei persoane după expirarea acestor termene ar putea să limiteze eficacitatea sistemului de predare instituit prin Decizia-cadru și, prin urmare, să împiedice realizarea obiectivelor urmărite de aceasta.

Totuși, CJUE a subliniat că Decizia-cadru trebuie să fie interpretată în conformitate cu Carta. Prin urmare, o persoană deținută în temeiul unui MEA până la adoptarea deciziei privind predarea sa nu poate fi menținută în detenție decât în condițiile în care durata totală a detenției nu are caracter excesiv. Pentru a se asigura că nu aceasta este situația, autoritatea judiciară de executare trebuie să efectueze un control concret al situației în cauză, ținând seama de toate elementele pertinente în vederea evaluării justificării duratei procedurii (inclusiv eventuala pasivitate a autorităților statelor membre în cauză și, dacă este cazul, contribuția persoanei căutate la această durată). De asemenea, trebuie să ia în considerare pedeapsa la care se expune persoana căutată, existența unui risc de fugă, precum și faptul că fusese ținută în detenție pentru o perioadă al cărei total depășise cu mult termenele stabilite de Decizia-cadru pentru luarea unei decizii privind executarea mandatului.

CJUE, hotărârea din 12 februarie 2019, [TC](#), C-492/18 PPU, EU:C:2019:108

În fapt – Litigiul principal avea ca obiect detenția unui resortisant britanic în Țările de Jos în temeiul unui MEA emis de autoritățile Regatului Unit. Autoritățile neerlandeze au solicitat CJUE să pronunțe o hotărâre preliminară pentru a stabili dacă o dispoziție națională care prevede că o persoană căutată nu poate fi ținută în detenție în temeiul unui MEA mai mult de 90 de zile contravine art. 6 din Cartă.

În drept – CJUE a hotărât că Decizia-cadru trebuie interpretată în sensul că se opune unei dispoziții naționale care prevede o obligație generală și necondiționată de punere în libertate a unei persoane căutate și arestate în temeiul unui MEA de îndată ce a expirat termenul de 90 de zile de la arestarea

sa, atunci când există un risc major de fugă al acesteia, care nu poate fi adus la un nivel acceptabil prin impunerea unor măsuri adecvate.

În plus, CJUE a statuat că art. 6 din Cartă trebuie interpretat în sensul că se opune unei jurisprudențe naționale care permite menținerea în detenție a persoanei căutate peste acest termen de 90 de zile, în temeiul unei interpretări a acestei dispoziții naționale potrivit căreia termenul respectiv este suspendat atunci când autoritatea judiciară de executare decide fie să sesizeze CJUE cu o cerere de decizie preliminară, fie să aștepte răspunsul la o cerere de decizie preliminară formulată de o altă autoritate judiciară de executare, fie să amâne decizia cu privire la predare pentru motivul că ar putea exista, în statul membru emitent, un risc real de condiții de detenție inumane sau degradante, în măsura în care această jurisprudență nu asigură conformitatea dispoziției naționale respective cu Decizia-cadru și prezintă divergențe care pot conduce la durate diferite de menținere în detenție.

CJUE, hotărârea din 30 iunie 2022, *Spetsializirana prokuratura (Informațiile referitoare la decizia națională de arestare)*, C-105/21, EU:C:2022:511

În fapt – În litigiul principal, instanța de trimitere a adresat diferite întrebări în vederea clarificării modului în care ar trebui să elaboreze noul MEA pe care intenționa să îl emită în privința persoanei căutate după anularea MEA inițial emis de aceeași instanță.

În drept – CJUE a statuat că art. 6 și 47 din Cartă, dreptul de liberă circulație și ședere, precum și principiile echivalenței și încrederii reciproce trebuie interpretate în sensul că autoritatea judiciară emitentă a unui MEA nu are nicio obligație de a transmite persoanei vizate de acel mandat de arestare decizia națională privind arestarea acestei persoane și informațiile referitoare la posibilitățile de exercitare a unei căi de atac împotriva acestei decizii, atât timp cât persoana menționată se află în statul membru de executare a MEA respectiv și nu a fost predată autorităților competente ale statului membru emitent al acestui mandat de arestare.

D. Dreptul la un proces echitabil și dreptul la o cale de atac efectivă (art. 6 și 13 din Convenție / art. 47 și 48 din Cartă)

CEDO, *Monedero Angora împotriva Spaniei* (dec.), nr. 41138/05, 7 octombrie 2008

În fapt – Reclamantul a fost arestat în Spania în temeiul unui MEA emis de autoritățile franceze. Predarea reclamantului către autoritățile franceze a fost aprobată de autoritățile spaniole.

În drept – Art. 6: Reclamantul s-a plâns de diferite încălcări ale art. 6 din Convenție.

CEDO a subliniat că procedura de extrădare nu presupune pronunțarea unei hotărâri asupra încălcării drepturilor și obligațiilor cu caracter civil ale reclamantului sau asupra temeiniciei unei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa, în sensul art. 6. A constatat că procedura MEA înlocuiește procedura standard de extrădare între statele membre UE și urmărește același scop, și anume predarea către autoritățile statului solicitant a unei persoane suspectate de săvârșirea unei infracțiuni sau care încearcă să se sustragă justiției după ce a fost condamnată printr-o hotărâre definitivă. A concluzionat că această procedură nu are ca obiect pronunțarea unei hotărâri asupra temeiniciei unei acuzații în materie penală. A se vedea de asemenea, în același sens, CEDO, *West împotriva Ungariei* (dec.), nr. 5380/12, 25 iunie 2019.

Concluzie – Inadmisibilă (incompatibilă *ratione materiae*)

Art. 13: CEDO a reiterat faptul că eficacitatea unei căi de atac nu depinde de certitudinea unei soluționări favorabile. În orice caz, reclamantul a avut posibilitatea unui recurs *amparo* împotriva pretinselor încălcări ale drepturilor sale fundamentale pe care le-a considerat a fi fost săvârșite ca urmare a deciziei în discuție. Faptul că a exercitat tardiv această cale de atac nu putea să constituie, în sine, o încălcare a art. 13 din Convenție.

Concluzie – Inadmisibilă (în mod vădit nefondată)

CEDO, [Stapleton împotriva Irlandei](#) (dec.) nr. 56588/07, CEDO 2010

În fapt – Curtea Supremă a Irlandei a dispus predarea reclamantului către autoritățile britanice în temeiul unui MEA emis de Regatul Unit în 2005 pentru infracțiuni săvârșite în perioada 1978–1982.

În drept – Art. 6 § 1: S-a pus problema dacă decizia instanțelor irlandeze de predare a reclamantului către Regatul Unit a încălcat art. 6 § 1 din Convenție.

CEDO a considerat că faptele cauzei nu denotă motive temeinice de a crede că ar exista un risc real ca în Regatul Unit reclamantul să fie expus unei „denegări flagrante” de drepturile sale prevăzute la art. 6 din Convenție. Pe de altă parte, CEDO a considerat că statul de executare nu este obligat să verifice existența unui risc real ca procedura penală să aibă un caracter inechitabil în statul emitent. În opinia CEDO, instanțele din Regatul Unit sunt mai în măsură pentru a evalua efectul întârzierii urmăririi penale – cauza caracterului inechitabil invocat – asupra procedurii inițiate în această țară.

Concluzie – Inadmisibilă (în mod vădit nefondată)

CEDO, [Pirozzi împotriva Belgiei](#), nr. 21055/11, 17 aprilie 2018

În fapt – Cererea avea ca obiect executarea de către autoritățile belgiene a unui MEA emis împotriva reclamantului de autoritățile italiene în scopul executării unei pedepse cu închisoarea care i-a fost aplicată în urma judecării în lipsă în Italia.

În drept – Art. 6 § 1: Reclamantul s-a plâns că autoritățile belgiene l-au predat autorităților italiene fără să fi verificat legalitatea și corectitudinea MEA, deși acesta s-a bazat pe o condamnare pronunțată în urma judecării în lipsă, despre care acesta a susținut că a încălcat art. 6 din Convenție.

CEDO a arătat că autoritatea belgiană nu dispunea de o marjă de apreciere pentru a aprecia caracterul adecvat al arestării și că instanțele belgiene ar fi putut refuza executarea acestuia numai pentru motivele prevăzute de lege. CEDO a considerat că controlul efectuat de autoritățile belgiene, astfel limitat, nu a ridicat nicio problemă în raport cu Convenția, în măsura în care instanțele belgiene au examinat temeinicia capetelor de cerere formulate de reclamant. Astfel, acestea au verificat că executarea MEA în cazul reclamantului nu avea ca efect o protecție vădit deficitară a drepturilor garantate de Convenție. În opinia CEDO, în circumstanțele specifice ale cauzei, executarea MEA nu a fost vădit deficitară, astfel încât să răstoarne prezumția de protecție echivalentă, iar predarea reclamantului către autoritățile italiene nu poate fi considerată ca fiind bazată pe un proces care constituie o denegare flagrantă de justiție.

Concluzie – Neîncălcarea art. 6 § 1 din Convenție

CJUE, hotărârea din 29 ianuarie 2013, [Radu](#), C-396/11, EU:C:2013:39

În fapt – În litigiul principal, Curtea de Apel Constanța (România) a fost sesizată cu mai multe cereri formulate de autoritățile judiciare germane referitoare la predarea unei persoane căutate în temeiul a patru MEA emise în vederea efectuării urmăririi penale în Germania. Persoana căutată nu a consimțit la executarea MEA, argumentând că au fost emise fără ca ea să fie audiată anterior emiterii acestor mandate de arestare de către autoritățile judiciare emitente, cu încălcarea art. 47 și 48 din Cartă, precum și a art. 6 din Convenție.

În drept – CJUE a statuat că autoritățile judiciare de executare nu pot refuza executarea unui MEA emis în scopul efectuării urmăririi penale pentru motivul că persoana căutată nu a fost audiată în statul membru emitent anterior emiterii acestui mandat de arestare. În primul rând, CJUE a observat că acest motiv nu se numără printre motivele de neexecutare a unui asemenea mandat, astfel cum sunt acestea prevăzute de Decizia-cadru. În al doilea rând, CJUE a constatat că dreptul de a fi ascultat, consacrat la art. 47 și 48 din Cartă, nu impune ca o autoritate judiciară a unui stat membru să poată refuza executarea unui MEA emis în scopul efectuării urmăririi penale pentru acest motiv, întrucât o astfel de obligație ar zădărnici în mod inevitabil însuși sistemul de predare prevăzut de Decizia-cadru. CJUE a remarcat că, în orice caz, legiuitorul UE a asigurat respectarea dreptului de a fi audiat în statul membru de executare într-un mod care să nu compromită eficacitatea mecanismului MEA.

CJUE, hotărârea din 26 februarie 2013, [Melloni](#), C-399/11, EU:C:2013:107

În fapt – În litigiul principal, Secția penală a Înaltei Curți a Spaniei a declarat că era justificată extrădarea în Italia a domnului Melloni, pentru a fi judecat acolo. După ce a beneficiat de o liberare pe cauțiune, acesta a fugit, astfel încât nu a mai putut fi predat autorităților italiene. Tribunalul Districtual din Ferrara (Italia), după ce a constatat neprezentarea sa în instanță, l-a condamnat în lipsă la 10 ani de închisoare. Hotărârea a fost confirmată în apel, inclusiv în recurs la Curtea de Casație. Ca urmare a arestării sale de către poliția spaniolă, domnul Melloni s-a opus predării sale autorităților italiene, susținând în special că legislația procedurală italiană nu prevede posibilitatea de a formula o cale de atac împotriva condamnărilor pronunțate în lipsă și că, prin urmare, executarea MEA ar trebui, dacă este cazul, să fie supusă condiției ca Republica Italiană să garanteze posibilitatea de a formula o cale de atac împotriva hotărârii prin care a fost condamnat. Secția penală a Curții Supreme a Spaniei a decis predarea domnului Melloni autorităților italiene în vederea executării pedepsei care i-a fost aplicată de Tribunalul din Ferrara. Curtea Constituțională a Spaniei a solicitat CJUE să se pronunțe dacă Decizia-cadru permite instanțelor spaniole – astfel cum impune propria jurisprudență a Curții Constituționale – să condiționeze predarea domnului Melloni de posibilitatea revizuirii hotărârii de condamnare.

În drept – CJUE a reiterat faptul că autoritatea judiciară de executare nu poate supune executarea unui MEA decât condițiilor definite în Decizia-cadru. Art. 4a alin. (1) lit. (a) și (b) din Decizia-cadru se opunea ca, în împrejurările precizate de această dispoziție, autoritățile judiciare de executare să refuze executarea unui MEA emis în scopul executării unei pedepse, într-o situație precum cea din speță, în care persoana în cauză nu s-a prezentat la proces și, având cunoștință de procesul stabilit, a mandatat un avocat să o apere și a fost într-adevăr apărată de avocatul respectiv la proces. În consecință, CJUE a considerat că modul de redactare, economia și finalitatea dispoziției menționate anterior se opun ca autoritatea judiciară de executare (Spania) să condiționeze executarea unui MEA de posibilitatea revizuirii condamnării pronunțate în lipsă în statul membru care a emis mandatul (Italia).

În al doilea rând, CJUE a considerat că această dispoziție a Deciziei-cadru este compatibilă cu dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil, precum și cu dreptul la apărare garantat de Cartă. Deși dreptul persoanei acuzate de a fi prezentă în persoană la proces constituie un element esențial al dreptului la un proces echitabil, acest drept nu este absolut, întrucât persoana acuzată poate să renunțe la acesta cu condiția ca renunțarea să fie însoțită de un minim de garanții.

În ultimul rând, CJUE a observat că art. 53 din Cartă, care prevede că niciuna dintre dispozițiile Cartei nu poate fi interpretată ca restrângând sau aducând atingere drepturilor omului recunoscute, printre altele, prin constituțiile statelor membre, nu permite unui stat membru să condiționeze predarea unei persoane condamnate în lipsă de posibilitatea ca hotărârea de condamnare să fie supusă revizuirii în statul membru emitent, cu scopul de a evita să se aducă atingere dreptului la un proces echitabil și dreptului la apărare garantate de constituția acestuia. A supune predarea unei persoane unei condiții care nu este prevăzută de Decizia-cadru ar duce la o încălcare a principiilor încrederii și recunoașterii reciproce pe care aceasta urmărește să le consolideze și, prin urmare, la o compromitere a caracterului efectiv al Deciziei-cadru.

CJUE, hotărârea din 25 iulie 2018, *Minister for Justice and Equality (Deficiențele sistemului judiciar)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586

În fapt – Instanțele poloneze au emis trei MEA împotriva unui resortisant polonez în scopul desfășurării urmăririi penale. Fiind reținută în Irlanda, persoana căutată nu a consimțit la predarea sa către autoritățile poloneze și a susținut că, din cauza reformelor sistemului judiciar din Republica Polonă, era expusă unui risc real de a fi privată de un proces echitabil în Polonia.

High Court (Înalta Curte – Irlanda) a solicitat CJUE să stabilească dacă autoritatea judiciară de executare ar trebui – în conformitate cu hotărârea *Aranyosi și Căldăraru* (citată anterior) – să constate că există un risc real de încălcare a acestui drept fundamental din cauza deficiențelor sistemului judiciar polonez, precum și că persoana în cauză era expusă unui astfel de risc, sau dacă este suficient să constate existența unor deficiențe în sistemul judiciar polonez, fără a trebui să evalueze dacă persoana căutată era efectiv expusă acestora. High Court (Înalta Curte) a întrebat de asemenea CJUE ce informații și garanții ar trebui să obțină, dacă este cazul, de la autoritatea judiciară emitentă pentru a înlătura existența riscului respectiv.

În drept – CJUE a subliniat că prezervarea independenței autorităților judiciare este primordială pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă a persoanelor fizice în temeiul legii. Rezultă că, atunci când persoana care face obiectul unui MEA invocă, pentru a se opune predării sale către autoritatea judiciară emitentă, existența unor deficiențe sistemice sau, cel puțin, generalizate care, potrivit acesteia, pot să afecteze independența puterii judecătorești în statul membru emitent și să aducă astfel atingere substanței dreptului său fundamental la un proces echitabil, autoritatea judiciară de executare trebuie, într-o primă etapă, în temeiul unor elemente obiective, fiabile, precise și actualizate în mod corespunzător, să evalueze existența unui risc real ca persoana în cauză să sufere o încălcare a dreptului fundamental respectiv în statul membru emitent, legată de o lipsă de independență a instanțelor statului membru respectiv ca urmare a unor asemenea deficiențe. CJUE a considerat că informațiile care figurează într-o propunere motivată adresată recent Consiliului de către Comisie, în temeiul art. 7 alin. (1) din Tratatul privind Uniunea Europeană („TUE”) constituie elemente deosebit de relevante în scopul acestei evaluări.

CJUE a clarificat în continuare că, dacă autoritatea judiciară de executare constată că există, în statul membru emitent, un risc real de încălcare a dreptului fundamental la un proces echitabil, această autoritate trebuie, într-o a doua etapă, să aprecieze în mod concret și precis dacă, în împrejurările speței, există motive serioase și temeinice de a crede că, în urma predării sale către statul membru

emitent, persoana căutată va fi expusă acestui risc. Această apreciere concretă se impune de asemenea atunci când autoritatea judiciară de executare consideră că dispune de elemente de natură să demonstreze existența unor deficiențe sistemice în ceea ce privește valorile prevăzute la art. 2 TUE.

Pentru a aprecia riscul real la care era expusă persoana căutată, autoritatea judiciară de executare trebuie să examineze în ce măsură deficiențele sistemice sau generalizate, confirmate de elementele de care dispune, pot avea un impact la nivelul instanțelor din acest stat competente să se pronunțe cu privire la procedurile la care va fi supusă persoana căutată. Dacă din această examinare rezultă că deficiențele menționate pot să afecteze instanțele respective, autoritatea judiciară de executare mai trebuie să evalueze dacă există motive serioase și temeinice de a crede că persoana căutată va fi expusă unui risc real de încălcare a dreptului său fundamental la o instanță judecătorească independentă și, prin urmare, a substanței dreptului său fundamental la un proces echitabil, având în vedere situația sa personală, precum și natura infracțiunii pentru care este urmărită și contextul factual care stau la baza MEA. Pe de altă parte, autoritatea judiciară de executare trebuie să solicite autorității judiciare emitente orice informații suplimentare pe care le consideră necesare pentru a evalua existența unui asemenea risc.

CJUE, hotărârea din 17 decembrie 2020, [Openbaar Ministerie \(Independența autorității judiciare emitente\)](#), C-354/20 PPU și C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033

În fapt – Două MEA au fost emise de instanțele poloneze în aprilie 2021 împotriva a doi resortisanți polonezi în scopul executării unei măsuri de siguranță privative de libertate și al efectuării urmăririi penale. Întrucât persoanele în cauză se aflau în Țările de Jos și nu consimțiseră la predarea lor, Tribunalul din Amsterdam (Țările de Jos) a fost sesizat cu o cerere de executare a acestor MEA. Instanța respectivă a solicitat informații cu privire la domeniul de aplicare al hotărârii *Minister for Justice and Equality (Deficiențele sistemului judiciar)* (citată anterior). Ca urmare a evoluțiilor recente, instanța de trimitere a considerat că deficiențele sistemului de justiție din Polonia erau de așa natură încât nu mai erau asigurate independența tuturor instanțelor poloneze și, în consecință, dreptul la o instanță independentă al tuturor justițiabililor polonezi. Prin urmare, instanța de trimitere a întrebat dacă această constatare este suficientă, în sine, pentru a justifica refuzul executării unui MEA emis de o instanță poloneză, fără a fi necesar, în plus, să examineze efectul acestor deficiențe asupra împrejurărilor speței.

În drept – CJUE a dat un răspuns negativ și a confirmat jurisprudența stabilită în hotărârea *Minister for Justice and Equality (Deficiențele sistemului judiciar)* (citată anterior).

CJUE, hotărârea din 22 februarie 2022, [Openbaar Ministerie \(Instanțe constituită prin lege în statul membru emitent\)](#), C-562/21 PPU și C-563/21 PPU, EU:C:2022:100

În fapt – Două MEA au fost emise de instanțele poloneze în aprilie 2021 împotriva a doi resortisanți polonezi în vederea executării unei pedepse privative de libertate și, respectiv, în scopul efectuării urmăririi penale. Întrucât persoanele căutate se aflau în Țările de Jos și nu au consimțit la predarea lor, cererile de executare a acestor MEA au fost înaintate Tribunalului din Amsterdam (Țările de Jos). Această instanță a adresat CJUE întrebarea dacă, în raport cu garanțiile de independență și de imparțialitate inerente dreptului fundamental la un proces echitabil, examinarea în două etape în cazul problemelor de predare în temeiul MEA este aplicabilă și în ipoteza în care este în discuție

garanția – de asemenea inerentă acestui drept fundamental – referitoare la o instanță constituită în prealabil prin lege.

În drept – CJUE a confirmat că, în cazul în care autoritatea judiciară de executare dispune de elemente care evidențiază existența unor deficiențe sistemice sau generalizate cu privire la independența puterii judecătorești din statul membru emitent, această autoritate poate să refuze predarea persoanei căutate numai în cazul în care constată că dreptul fundamental al acelei persoane la un proces echitabil în fața unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege, a fost încălcat sau că există riscul unei astfel de încălcări în cazul predării sale.

CJUE, hotărârea din 13 ianuarie 2021, [MM](#), C-414/20 PPU, EU:C:2021:4

În fapt – În litigiul principal, MM s-a sustras urmăririi penale începute împotriva sa în Bulgaria. Cu autorizarea procurorului, organul de cercetare din Bulgaria a pus în mișcare acțiunea penală împotriva lui MM. Întrucât MM s-a sustras procedurii, ordinul respectiv avea ca obiect numai aducerea la cunoștința sa a acuzațiilor formulate împotriva lui. Ulterior, procurorul a emis un MEA împotriva lui MM. În rubrica referitoare la „[d]ecizia pe care se întemeiază mandatul de arestare”, este menționat numai ordinul prin care s-a pus în mișcare acțiunea penală împotriva lui MM. În executarea acestui mandat, MM a fost arestat în Spania, a fost predat autorităților judiciare bulgare și a fost arestat preventiv. MM a declarat apel, astfel că Tribunalul Penal Specializat (Bulgaria) a adresat CJUE mai multe întrebări privind, printre altele, validitatea MEA.

În drept – În primul rând, CJUE a clarificat faptul că nu este condiționată calitatea de „autoritate judiciară emitentă”, în sensul deciziei-cadru, de existența unui control jurisdicțional al deciziei de emitere a MEA și al deciziei naționale pe care acesta din urmă se întemeiază. Aceasta a subliniat că, în măsura în care dreptul Uniunii prevede în special că MEA trebuie să se fundamenteze pe un „mandat de arestare sau [...] oric[e] alt[ă] decizi[e] judiciar[ă] executori[e] având același efect”, un act care servește drept temei pentru un mandat european de arestare trebuie, chiar dacă nu este desemnat sub denumirea de „mandat național de arestare”, să producă efecte juridice echivalente, și anume să permită arestarea acestei persoane în vederea prezentării sale în fața unui judecător în scopul îndeplinirii actelor de procedură penală.

CJUE a statuat de asemenea că, atunci când dreptul procedural al statului membru emitent nu prevede o cale de atac distinctă care să permită controlul de către o instanță judecătorească a condițiilor de emitere a MEA, precum și a caracterului său proporțional, nici înainte de adoptarea sa ori concomitent cu aceasta, nici ulterior, Decizia-cadru, citită în lumina dreptului la protecție jurisdicțională efectivă, garantat de art. 47 din Cartă, trebuie interpretată în sensul că o instanță care este chemată să se pronunțe într-un stadiu al procedurii penale ulterior predării persoanei căutate trebuie să poată controla pe cale incidentă condițiile de emitere a acestui mandat în cazul în care validitatea mandatului respectiv este contestată în fața sa.

În ultimul rând, CJUE a observat că, din moment ce persoana căutată a fost arestată și ulterior predată statului membru emitent, MEA și-a epuizat, în principiu, efectele juridice. Prin urmare, Curtea a statuat că revine exclusiv instanței naționale competente sarcina de a stabili, având în vedere dreptul național al statului membru emitent, care sunt consecințele pe care lipsa unui mandat național de arestare valid le poate avea asupra deciziei de a plasa și apoi de a menține în arest preventiv o persoană care face obiectul urmăririi penale.

E. Respectarea vieții private și de familie (art. 8 din Convenție / art. 7 din Cartă)

CEDO, [E.B. împotriva Regatului Unit](#) (dec.), nr. 63019/10, 20 mai 2014

În fapt – Autoritățile poloneze au emis un MEA în vederea executării unei pedepse cu închisoarea la care fusese condamnată reclamanta, resortisantă poloneză care locuia în Regatul Unit împreună cu copiii săi. Instanțele din Regatul Unit au decis executarea MEA.

În drept – Art. 8: Reclamanta a susținut că predarea sa în Polonia ar separa-o de copiii săi minori și ar constitui o ingerință disproporționată în viața sa de familie, având în vedere natura minoră a infracțiunilor pentru care fusese condamnată în Polonia.

CEDO a luat act de faptul că, la data la care autoritățile britanice au luat decizia, pentru copiii reclamantei se dispusesese oricum măsura plasamentului pentru motive care nu aveau legătură cu eventuala executare a MEA. Prin urmare, nu exista nimic care să sugereze că predarea reclamantei ar constitui o încălcare a dreptului său la respectarea vieții de familie.

Concluzie – Inadmisibilă (în mod vădit nefondată)

CEDO, [West împotriva Ungariei](#) (dec.), nr. 5380/12, 25 iunie 2019

În fapt – Art. 8: Reclamantul, resortisant britanic, a fost predat Ungariei de autoritățile din Regatul Unit în temeiul unui MEA emis în vederea efectuării urmăririi penale. Odată ajuns în Ungaria, arestarea sa provizorie în vederea predării către Finlanda în temeiul unui alt MEA a fost prelungită până la primirea consimțământului necesar din partea Regatului Unit pentru această predare.

În drept – Reclamantul s-a plâns că autoritățile maghiare nu au luat în considerare posibilitatea returnării sale în Regatul Unit pentru a executa, în țara sa de origine, pedeapsa pronunțată în Finlanda.

Având în vedere că detenția restricționează în mod inevitabil viața privată și de familie a persoanei deținute, faptul că în Convenție nu li se acordă acestor persoane dreptul de a-și alege locul de detenție și faptul că separarea și distanța față de familie sunt consecințe inevitabile ale oricărei privări de libertate, CEDO a considerat, *a fortiori*, că Convenția nu acordă dreptul de a evita executarea unei pedepse cu închisoarea într-un stat străin sau de a alege statul în care persoana condamnată ar prefera să execute pedeapsa.

Concluzie – Inadmisibilă (în mod vădit nefondată)

CJUE, hotărârea din 21 decembrie 2023, [GN \(Motive de neexecutare bazate pe interesul superior al copilului\)](#), C-261/22, EU:C:2023:1017

În fapt – Cauza a avut ca obiect un MEA emis de autoritățile belgiene împotriva lui GN în vederea executării unei pedepse privative de libertate. GN a fost arestată în Italia în timp ce era însărcinată și conviețuia cu fiul ei, care avea mai puțin de 3 ani. Curtea de Apel din Bologna (Italia) a refuzat predarea lui GN cu motivarea că, în lipsa unui răspuns satisfăcător al autorităților belgiene la solicitările de informații, nu exista nicio certitudine că ordinea juridică din Belgia prevede un regim de detenție comparabil cu cel în vigoare în Italia, care protejează mamele și copiii de vârste mici. Curtea de Casație din Italia, care era instanța de trimitere, a întrebat CJUE dacă ar putea refuza

executarea unui MEA în cazul în care predarea mamei copiilor de vârste mici către statul membru emitent ar risca să îi încalce dreptul la respectarea vieții private și de familie și ar fi contrară interesului superior al copiilor săi, astfel cum este protejat de art. 7 și, respectiv, 24 din Cartă.

În drept – CJUE a statuat că Decizia-cadru, interpretată în lumina Cartei, se opune ca autoritatea judiciară de executare să refuze predarea persoanei care face obiectul unui MEA pentru motivul că această persoană este mama unor copii de vârste mici care conviețuiesc cu ea, cu excepția cazului în care, în primul rând, această autoritate dispune de elemente care demonstrează existența unui risc real de încălcare a dreptului fundamental la respectarea vieții private și de familie al acestei persoane și a interesului superior al copiilor săi ca urmare a unor deficiențe sistemice sau generalizate în ceea ce privește condițiile de detenție a mamelor cu copii de vârstă mică și de luare în îngrijire a acestor copii în statul membru emitent și, în al doilea rând, există motive serioase și întemeiate de a crede că, având în vedere situația lor personală, persoanele în cauză vor fi expuse acestui risc ca urmare a unor astfel de condiții.

F. *Ne bis in idem* (art. 4 din Protocolul nr. 7 la Convenție / art. 50 din Cartă)

CEDO, [Krombach împotriva Franței](#) (dec.), nr. 67521/14, 20 februarie 2018

În fapt – Reclamantul s-a plâns de o încălcare a dreptului său de a nu fi judecat de două ori pentru aceleași infracțiuni ca urmare a faptului că a fost condamnat în Franța pentru infracțiuni în privința cărora a susținut că se emisese o dispoziție de renunțare la judecată în Germania. A invocat art. 4 din Protocolul nr. 7 la Convenție.

În drept – CEDO a reiterat că, astfel cum reiese din textul acestei dispoziții, art. 4 din Protocolul nr. 7 nu se opune ca o persoană să fie urmărită penal sau pedepsită de instanțele unui stat parte la Convenție pentru o infracțiune pentru care a fost achitată sau condamnată prin hotărâre definitivă într-un alt stat parte. În opinia CEDO, faptul că Franța și Germania sunt state membre UE și că dreptul Uniunii conferă o dimensiune transfrontalieră principiului *ne bis in idem* la nivelul UE nu are incidență asupra problemei aplicabilității art. 4 din Protocolul nr. 7 în prezenta cauză. În această privință, CEDO a reiterat că nu are competență să aplice normele UE ori să evalueze pretense încălcări ale acestora din urmă, cu excepția cazului și în măsura în care aceste încălcări ar fi putut aduce atingere drepturilor garantate de Convenție, iar Convenția nu împiedică statele părți să acorde o protecție jurisdicțională mai largă drepturilor și libertăților pe care le garantează, în temeiul dreptului intern, al altor tratate internaționale sau al dreptului Uniunii.

Concluzie – Inadmisibilă (incompatibilă *ratione materiae*)

CJUE, hotărârea din 16 decembrie 2021, [AB și alții \(Revocarea amnistiei\)](#), C-203/20, EU:C:2021:1016

În fapt – Mai multor persoane acuzate de săvârșirea unei serii de infracțiuni li s-a acordat amnistie în Slovacia, ceea ce a produs aceleași efecte ca și achitarea și a dus la încetarea definitivă a proceselor penale. După mai mult de 15 ani, această amnistie a fost revocată, procesul penal a fost reluat și s-a emis un MEA împotriva unuia dintre acuzați. Tribunalul Districtual din Bratislava (Slovacia) a întrebât CJUE dacă emiterea unui astfel de MEA și revocarea amnistiei sunt compatibile cu dreptul Uniunii, în special cu principiul *ne bis in idem* consacrat în Cartă, având în vedere

încetarea definitivă a procedurii penale inițiate împotriva persoanei în cauză pentru infracțiunile în discuție.

În drept – CJUE a reiterat faptul că principiul *ne bis in idem* poate fi invocat numai în cazul în care răspunderea penală a persoanei acuzate a fost examinată și a fost adoptată o decizie în această privință. În această cauză, CJUE a considerat că, cu toate acestea, din dosarul de care dispune pare să reiasă că decizia de amnistie a avut ca unic efect încetarea procesului penal înainte ca instanțele slovace să se fi putut pronunța cu privire la răspunderea penală a persoanelor acuzate. Prin urmare, principiul *ne bis in idem* nu se opune emiterii unui MEA împotriva lor.